

پایان بنا
بنای انقلاب اسلامی

بنیاد تاریخ انقلاب اسلامی ایران

پژوهشگاه علوم انسانی و مطالعات فرهنگی

پرتال جامع علوم انسانی

آشنایی

با بنیاد

تاریخ...

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی

با پایان یافتن مقاله ردیابی توطئه فرهنگی در تاریخ معاصر در این شماره گفتگویی داریم با آقای مهدی گلبرگ مسئول بخش فرهنگ و هنر بنیاد تاریخ انقلاب اسلامی ایران تا آشنائی مختصری از فعالیت‌های این بخش را عرضه کنیم و همچنین پرسشی در این مورد که در آینده این بخش چه مسئله‌ای را به بحث و بررسی خواهد کشید. توجه شما را به این گفتگو جلب می‌کنیم:

بسم الله الرحمن الرحيم

- یاد -** بخش فرهنگ و هنر بنیاد چه وظایفی دارد
- همانطور که مطلع هستید بنیاد تاریخ، تاریخ معاصر را از چند بعد یا چند جنبه مورد بررسی قرار می‌دهد که یکی از آن ابعاد، بعد فرهنگی و هنری است. اما لازم است به این نکته اشاره کنم که بخش فرهنگ و هنر به تمامی تحولات و تطورات فرهنگی و هنری تاریخ معاصر بصورت مبسوط نمی‌پردازد بلکه تنها به بخشی از آن توجه می‌کند که بنوعی ناسازگاری یا سازگاری با انقلاب اسلامی داشته‌اند و به خارج از این محدوده به دلیل عدم ربط مسائل فرهنگی تاریخ معاصر با تاریخ انقلاب اسلامی نمی‌پردازد.
- یاد -** پس در اینصورت بخش فرهنگ و هنر مسؤول تدوین تاریخ فرهنگ و هنر معاصر کشور ما، نیست؟
- بله همین‌طور است، اولاً تمام فعل و انفعالات فرهنگی و هنری، در پیروزی یا شکست حرکت‌های اسلامی دخالت نداشته‌اند.
- ثانیاً تدوین تاریخ فرهنگ و هنر معاصر کشور ما، کار ساده‌ای نیست که يك بخش از بنیاد تاریخ انقلاب اسلامی یا حتی خود بنیاد بتواند آنرا به رشته تحریر درآورد؛ شاید اگر تمام نهادهای فرهنگی و هنری کشور تحت يك برنامه حساب شده به این مهم پردازند پس از چند سالی بتوانیم چنین تاریخی از تغییرات

و تحولات فرهنگی و هنری کشورمان داشته باشیم که قطعاً ارزشمند خواهد بود؛ و اگر چنین کاری تاکنون شده بود، کار بخش فرهنگ و هنر بنیاد تاریخ در ارتباط با وظائف بسیار آسان تر می‌شد. ولی حالا این بخش ناگزیر است که خود هم پژوهشگر تاریخ فرهنگ معاصر باشد و هم گزینشگر بخش‌هاییکه بنوعی با انقلاب اسلامی مرتبط بوده‌اند.

یاد - چه مقوله‌هایی از تاریخ فرهنگ و هنر به انقلاب اسلامی مربوط می‌شود؟
- اگر منظورتان مثلاً تاریخ‌سینما، تاریخ‌تئاتر، تاریخ‌ترجمه، تاریخ‌نقاشی، تاریخ‌جراید، تاریخ‌معماری، تاریخ‌شعر و تاریخ... باشد. باید عرض کنم که اینگونه بررسی مقوله‌های فرهنگی و هنری بیشتر به تطورات مربوط می‌شود تا تحولات، یعنی به تغییرات ظاهری این رشته‌های هنری و فرهنگی می‌پردازد تا تغییرات باطنی یا تحولات درونی آنها، در حالیکه بنیاد تاریخ انقلاب اسلامی به دلیل نوع نگرش خود و مسؤلیت‌ش، ابتدا به تحولات نهادین فرهنگی چشم می‌دوزد و پس از آن به تغییرات نمادین می‌پردازد. لذا، نمی‌توان گفت که فرضاً ما، می‌خواهیم تاریخ شعر معاصر را تدوین کنیم؛ بلکه تمامی مقوله‌های فرهنگی و هنری تاریخ معاصر کشورمان مورد پژوهش قرار می‌گیرند، ولی نه به آن صورتی که عرض شد بلکه بیشتر نگاه ما به سمت جان‌مایه‌هاییست که ممکن است نهایتاً به دگرگونی‌های صدوری منتهی شده باشند، که اغلب در امور فرهنگی چنین نیز می‌شود.

یاد - توضیح بفرمائید تحقیق درمورد تحولات درونی فرهنگ در جامعه ایران را از کجای تاریخ شروع کرده‌اید؟

- ملاحظه بفرمائید، وقتی می‌گوئیم تحولات درونی فرهنگی در کشورمان، بدیهی است برای شروع تحقیق لازم است پیش‌فرض‌هایی داشت، آنچه در مرحله نخست می‌توانست مورد توجه قرار گیرد، این مسأله بود که جامعه ما در سالهای قبل از قیام ۱۵ خرداد، انقلاب اسلامی را چگونه ارزیابی می‌کرده است. روشن است که در این برهه جامعه ما تحت سیطره یک فرهنگ نبوده؛ یعنی از نظر فرهنگی در این زمان چند جریان فرهنگی در جامعه مشاهده می‌شود. الف، جریانیکه تنها راه نجات را پیروزی انقلاب اسلامی میدانسته. ب، جریان دیگریکه عمق اهداف انقلاب اسلامی را درک نمی‌کرده اما درانتخاب نهائی اسلام را برمیگزیند و نسبت به پیروی از این انقلاب وفادارانه عمل میکند. ج، جریان دیگریکه درانتظار می‌نشیند تا نتیجه را ارزیابی کند یا شاید از آب‌گل‌آلود ماهی بگیرد. د، جریانیکه با انقلاب اسلامی به ستیز می‌پردازد.

یاد - بدین ترتیب شما جریان‌شناسی فرهنگی را در تاریخ معاصر دنبال میکنید؟

- عبارتی، بلی، ولی جریان‌شناسی فرهنگی در هر جامعه تنها راه تحقیق نیست بخصوص اگر جامعه‌ای در حال رکود، یا انحطاط فرهنگی یا سکوت و جمود فرهنگی باشد.

یاد - چه مسائلی قبل از قیام ۱۵ خرداد می‌توانسته در جریان‌های مختلف فرهنگی در ارتباط با انقلاب مطرح باشد؟

- شاید بشود به بعضی از آنان اشاره کرد، از جمله مسأله اعتماد به يك رهبری که وابسته به بیگانگان نباشد - مسأله دفاع از حقوق محرومین - آزادی بیان - آزادی در پیشرفت‌های علمی و صنعتی - داشتن قانون و مقررات برای کلیه امور اجتماعی - مبارزه با فساد و فحشاء - ترسیم آینده‌ای روشن - مشخص کردن دوستان و دشمنان جهانی در ارتباط با اصول اعتقادی ملی قابل قبول برای اکثریت ملت - دستیابی به استقلال در تمامی شئون - کسب اعتماد بنفس ملی از دست رفته - ترك علائق تاریخی فرهنگ غرب و رجوع به علائق فرهنگی تاریخی اسلامی و شیمی - رسیدن به يك هویت ملی در صحنه جهانی - مبارزه با رشوه و فساد مالی و اقتصادی - تدوین يك نظام اقتصادی - دستیابی به حقوق پایمال شده فردی و اجتماعی - کسب حقوق واقعی، نه تبلیغاتی برای زنان - و....

یاد - آیا دیدگاه همه جریانها نسبت به این مسائل یکسان بوده؟ یا همه جریانهای فرهنگی آرمانهای مشابهی را دنبال می‌کرده‌اند و اختلافشان تنها در راه و روش دستیابی به آن آرمانها بوده است؟

- خیر، مثلا فرهنگ وارداتی در مورد حقوق زنان تبلیغات وسیعی در طول يك قرن انجام داده بود و با قدرت حکومت‌ها بسیاری از سیاست‌های خود را به اجرا نیز درآورده بود، ولی مردم نتیجه آن آزادی یا ولنگاری و فساد را دیده بودند، و لذا در این مورد باید گفت که بین آرمان انقلاب اسلامی و فرهنگ وارداتی تفاوت زیادی وجود دارد. یا مثلا در مورد پیروی از غرب و اطاعت از ابرقدرت‌ان، باز هم اختلاف و تضاد آرمانی بین جریان فرهنگ وارداتی و فرهنگ اسلامی وجود دارد، مثلا در مورد رابطه دین و سیاست میشود به باور فرهنگ سنتی اشاره کرد که هم‌چون فرهنگ وارداتی هر دو جریان فرهنگی قائل به این ارتباط نبودند و تفکیک دین و سیاست را شعار خویش قرار داده بودند؛ اما فرهنگ اسلامی سیاست ناشی از دین را قبول داشت و وظیفه خود را دخالت در سیاست میدانست.

یاد - چه آرمانهایی یا چه موضوعاتی از جریانهای مختلف فرهنگی در ارتباط با انقلاب اسلامی مورد پژوهش قرار میگیرند؟

- باورها و علائق تاریخی فرهنگی - باورها و علائق سیاسی و اقتصادی - باورها

و علائق مذهبی - دفاع از حقوق محرومین - دفاع از حقوق زنان - رابطه دین و سیاست - رابطه علم و دین - ارتباط با سایر ملل - شیوه و امکانات مبارزه و تبلیغ فرهنگی تمام جریانات فرهنگی - شیوه و اهداف آموزش و پرورش از دیدگاه جریانهای فکری و فرهنگی - ...

یاد - برخی از این اعتقادات و اندیشه‌ها در بستر دچار تحولات و دگرگونی‌هایی شده‌اند و برخی از این تحولات از مرز ده‌ها قرن میگذرد چنانچه نقش عاشورای حسینی را در انقلاب اسلامی نمی‌توان نادیده گرفت، آیا تنها به پژوهش در تحولات يك قرن اخیر می‌پردازید؟

- خیر، ما در بخش فرهنگ و هنر ناگزیر هستیم که جهت ریشه‌یابی جان‌مایه‌های فرهنگی از مرز قرن اخیر گذشته و تا آنجا که موضوع روشن شود پیش برویم؛ که ممکن است همانطور که فرمودید ناچار شویم بیش از ده قرن را پشت سر بگذاریم چرا که اساساً تغییر و تحولات فرهنگی در جامعه بسیار کندتر از تغییر و تحولات سیاسی و اقتصادی صورت می‌گیرد. مثلاً اینکه چه کسی فرمان بی‌حجابی را صادر کرد مشخص است؛ ولی اینکه چه عواملی در جامعه له یا علیه این جریان قرار داشت و از چه زمانی این زمینه تدارک شده بود نیازمند پژوهش بسیار و نگرشی به حداقل چند قرن گذشته است ولی به‌رحال بخش فرهنگ و هنر با توجه به امکانات و توانایی‌های اندک خویش ناچار است يك شمای اجمالی از وضعیت فرهنگی و هنری در جامعه قاجاریه (قبل از تحریم تنباکو) ترسیم نموده و از آن پس، البته نه بتفصیل اما به‌رحال کمی مبسوط‌تر به تحولات فرهنگی و هنری در جامعه بپردازد تا قیام ۱۵ خرداد، و از آن پس به تفصیل نتیجه این پژوهش را تا تصویب قانون اساسی ارائه نماید.

یاد - شیوه مقاله «ردیابی يك توطئه فرهنگی در تاریخ معاصر» که در یاد به چاپ رسید، آیا شیوه و روشی است که سایر موضوعات نیز بهمان صورت مورد تحقیق و تدوین قرار خواهد گرفت؟

- آن تحقیق که درباره موضوع «محلل» بود اولین تجربه در این راستاست و امیدواریم در مورد موضوعات دیگر از این تجربه استفاده کنیم، چون همانطور که میدانید آنچه بعنوان آثار تاریخی در زمینه فرهنگ و هنر در کشور ما به چاپ رسیده بیشتر ناظر بر تغییرات ظاهری مقوله‌های فرهنگی و هنری است و اکثراً جنبه گردآوری آن بیشتر است تا تجزیه و تحلیل و ریشه‌یابی، لذا یافتن راه و روش‌های پژوهشی که بتواند ما را به سمت ریشه‌یابی و تجزیه و تحلیل جوهر حرکت‌های فرهنگی و هنری رهنمون باشد، کاریست ناشده و دشوار که فعلاً توسط همکاران پرتلاش و متعهد ما در این بخش انجام می‌شود.

یاد - تعداد همکاران این بخش چند نفر هستند؟ آیا محققین خارج از بنیاد با شما همکاری میکنند؟

- تعداد همکاران ما از تعداد انگشتان يك دست کمتر هستند ولی باتوکل برخداوند و اعتقاد به کاریکه انجام میدهند نتایج کارشان ارزنده و قابل توجه است. اما بجز همکاران بنیاد. تعدادی از افراد پژوهشگر و علاقمند به انقلاب اسلامی بصورت پراکنده و مقطعی ما را راهنمایی میکنند ولی قرار بود گنگره‌ای توسط بنیاد و آستان قدس رضوی جهت ارائه عناوین و موضوعات مربوط به انقلاب اسلامی تشکیل گردد. که اگر آن گنگره برپا میشد. امید میرفت پژوهشگران علاقمند چه در ایران یا سایر کشورها بتوانند هرکدام موضوع یا موضوعاتی را برگزینند و در برداشتن این بار بنیاد تاریخ را یاری دهند، در اینجا لازم میدانم از نهادهائیکه به دلیل همکاری و در اختیار قرار دادن اسناد و مدارک ما را یاری میدهند صمیمانه سپاسگزاری نمایم، و از کلیه پژوهشگران متعهدیکه میخواهند در این راه تاریخ انقلاب اسلامی را غنای بیشتری بخشند دعوت نمایم تا از طریق مکاتبه با بنیاد تاریخ انقلاب اسلامی و بخش فرهنگ و هنر تماس بگیرند.

یاد - منابع و مأخذ تحقیقی بخش شما چیست؟

- کتاب، جراید، اسناد و مدارک، فیلم، عکس، اسلاید و...

اما در این مورد دچار کمبود هستیم، چرا که اساساً در تواریخ موجود به بعد فرهنگی توجه کمتری میشده و در این ارتباط ما بیشتر از اسناد و مدارکی استفاده می‌کنیم که اکثراً در متون تاریخ سیاسی موجود است و نسبت به برخی از اسناد و مدارک مورد احتیاجمان نیز پس از کوشش و تلاش فراوان گاهی از اوقات به ناکامی می‌رسیم. فرضاً اگر شما بخواهید در مورد نام و نامگذاری در کشورمان تحقیقی انجام دهید و جویا شوید چگونه سنت نامگذاری طی چند دهه از سمت نامهای اسلامی و شیمی به سمت نامهای شاهنشاهی و باستانی مانند هوشنگ و فریدون، کوروش، داریوش و... متمایل شده است. اسناد و مدارک بسیار ناچیزی دارید و بخصوص ثبت احوال شاید بتواند کمکی در این ارتباط داشته باشد.

یاد - نام و نامگذاری اصولاً یکی از شیوه‌های مبارزه و تبلیغ فرهنگی است. این

تبلیغ یا مبارزه توسط کدام جریان فرهنگی صورت گرفته است؟

- این جریان باستان‌ستانی یا باستان‌گرایی تا آنجا که ما به‌دست آوردیم توسط جریان فرهنگ و آرداتی تبلیغ و گسترش یافته و شاید هدف از این حرکت مقابله و محو علائق اسلامی مردم و جایگزین علائق شاهنشاهی بجای آن بوده است.

یاد - شما در این گفتگو به تحولات درونی فرهنگی اشاره داشتید و آن را اساس پژوهش قرار دادید و در مقابل به تغییرات بیرونی فرهنگی بهای ناپذیری دادید. مگر اینطور نیست که تحولات درونی بالاخره باعث دگرگونی بیرونی فرهنگ میشوند؟

- همانطور که قبلا عرض کردم همین‌طور است؛ اما باید توجه داشت که این روند مربوط به جوامعی است که در انتخاب و نقد و ارزیابی و مبارزه و تبلیغ فرهنگی آزاداند، یعنی زیر سلطه و نفوذ نیستند. بلی در اینگونه جوامع اگر تحولی در باورها و اعتقاداتشان بوجود بیاید، نهایتاً آن تحول در رفتارها و کردارها و در ظاهر فرهنگشان اثر خواهد گذاشت و بالاخره باور و علقه مناسب فرهنگی خویش را پیدا خواهند کرد و تا زمانیکه از درون متحول نگردد با همان صورت بعنوان يك خصوصیت از فرهنگ آن ملت باقی خواهد ماند، ولی در مورد جوامعی که زیر سلطه و سیطره قرار دارند و در گزینش و ارزیابی یا دفع و جذب باورها آزادی ندارند، مسأله فرق میکند. در اینگونه جوامع که نمونه آن در جهان امروز کم نیستند (و شامل تمام کشورهای استعمارزده و استثمار شده میشوند) ممکن است بدون اینکه تحولی در باورها و علائق آنان بوجود آمده باشد، ظواهر فرهنگی و هنری آنان دگرگون شود. شاید بهترین مثال، ارزیابی غلط آمریکا در مورد فرهنگ جامعه ایران بیش از پیروزی انقلاب اسلامی باشد. آنها، چون شاهد تغییرات ظاهری در فرهنگ کشور ما بودند به اشتباه افتادند و خیال کردند هیچ زمینه‌ای برای گرایش به اسلام در مردم وجود ندارد.

یاد - همین‌طور است، اکثر گزارشات آنان و حتی تحلیل‌های سی. آی. ای این مسأله را تأیید میکند.

- ولی نوع دیگری نیز وجود دارد و آن حفظ ظاهر فرهنگ و خالی کردن درون و یا تغییر بطن فرهنگ است. این شیوه از خطرناک‌ترین شیوه‌های تخریب و فساد فرهنگی است و گرچه سابقه طولانی در جهان دارد و در اسلام تحت عنوان مشهور نفاق مورد بحث قرار میگیرد و بنی‌امیه طلایه‌دار شاخص این نوع سیاست‌گذاری فرهنگی در تاریخ اسلام بشمار میروند. اما در تاریخ معاصر بیشتر این راه و روش توسط استعمارنو به جهان سوم و کشور ما وارد شده و بیشترین قربانی خود را نیز از پیروان فرهنگ سنتی گرفته است. این شیوه از آنجهت بسیار خطرناک است که، دشمن با احترام و تجلیل نسبت به ظواهر معماری، موسیقی، شعر، طرح لباس، آداب و رسوم، انواع غذاها، بازیها، جشن‌ها، مراسم، و... وارد میشود و چون موریانه به تخریب جوهر و مغز فرهنگ و هنر

می‌پردازد و آنگاه ملاحظه میکنید که سالن‌های رقص هم‌چون مساجد گچ‌بری و آئینه‌کاری شده و میخانه‌ها آجرکاری شده و کاشی‌کاری گردیده و زنانی نیمه-عریان را مشاهده میکنید که پارچه قلمکار اصفهان بتن دارند و اشماع حافظ و مولانا را زمزمه میکنند؛ و حافظ، حافظ قرآن، تبدیل به یک پیر درمانده دائم‌الخمر میشود و شاه به‌زیارت مرقد مطهر میرود و هنرمندان و اندیشمندان جامعه به‌پیروی از شرق‌شناسان و اسلام‌شناسان هویت فرهنگی خود را در صورتها و ظواهر فرهنگی و هنری گذشته جستجو میکنند و به آن فخر می‌فرروشند؛ آرشتیکت‌ها هنر معماری اسلامی را با آجرکاری و کاشی‌کاری و ساروج و خشت و گل یکسان می‌پندارند و آنگاه که خیلی روشنفکر و مبارز می‌شوند به‌ستیز با سیمان بتون‌آرمه و آپارتمان برمی‌خیزند و برای برآمدن دوران خشت و کاه‌گل زانوی غم به‌بغل میگیرند و یاد بادگیرهای کویری چنان انسان را به گذشته‌های دور می‌برد که یادشان میرود در کنار تهویه مطبوع «کریر» لمیده‌اند. این شیوه تخریب فرهنگی در ابتدا با ظواهر و چهره‌های فرهنگی کاری ندارد و بلکه برخی از آنان را که مناسب اهداف خویش یافت تقویت نیز میکند؛ اما همینکه آن صورتها را از محتوا خالی کرد با یک اشاره همه آن ظواهر در هم خواهد ریخت و دیگر نیازی به مبارزه و کلنچار وجود نخواهد داشت.

این نوع مبارزه فرهنگی برای اولین بار توسط آمریکائیسها به‌ایران آمده به‌سخنرانی پرفسور پوپ در سال ۱۳۰۴ ه. ش توجه کنید. این سیاست‌گذاری فرهنگی و هنری تا زمانیکه انگلیسها در ایران قدرت داشتند در ایران اجرا نشد. چرا که از این نظر سیاست فرهنگی انگلیسها با امریکائیسها متفاوت بود. آنها همانطور که در هند، زبان، آداب و رسوم، لباس، موسیقی، غذا، معماری و... خود را تحمیل کردند در ایران نیز از زمان فتح‌المیشاه به‌مان‌شیوه یعنی مبارزه با صور فرهنگی پرداختند و شاید اولین اثر مشهور در این ارتباط حاجی‌بابای اصفهانی نوشته‌ جیمز موریه انگلیسی باشد. انگلیسی‌ها متناسب با اقتداری که پیدا نمودند بر تحمیل صورتهای فرهنگ انگلیسی در جامعه افزودند تا جائیکه موفق شدند شلوار کوتاه به‌پای کودکان پسر دبستانی کنند و بی‌حجابی زنان را اجباری نمایند و...

یاد - سؤالات زیادی طرح نشده ماند، میدانید که تاریخ فرهنگ و تاریخ هنر در کشور ما نسبت به‌تاریخ سیاسی و اقتصادی بسیار ناشناخته‌تر است و اصولاً هنوز تعریف مورد اتفاقی برای فرهنگ وجود ندارد. بعضی تبلیغات را معادل فرهنگ میدانند، بعضی، آموزش و پرورش را معادل فرهنگ بحساب می‌آورند آیا شما تعریفی از فرهنگ ارائه خواهید داد؟

- تصور میکنم برای اهل مطالعه و تحقیق نیازی نباشد که فرهنگ تعریف شود
معمولا اینگونه افراد میدانند به چه مسائلی و اموری، فرهنگ اتلاق میشود ولی
بهر حال سعی میکنیم برای رسیدن به زبان مشترک، توضیحات بیشتری را ارائه
کنیم.

یاد - شما به جریان فرهنگ سنتی، فرهنگ وارداتی، فرهنگ اسلامی اشاره
کردید؛ تعاریف این جریانات و حد و مرز آنها کجا تبیین شده؟ و چگونه تعریف
میشوند؟

- اگر بخواهیم بصورت جریان‌شناسی فرهنگ معاصر کشورمان را تقسیم‌بندی
کنیم، لازم است به این جریانات، فرهنگ حکومتها را نیز اضافه کنیم که معمولا
مخلوطی از آن چند جریان بحساب می‌آید. اما همانطور که گفتید هر کدام از این
جریانات لازم است که با تعدادی مشخصه یا ویژگی از دیگر جریانات باز شناخته
شود. گرچه سعی شده در وضع همان اصطلاحات رعایت این نکته بشود که خود
اصطلاحات تعریفی ادبی از محتوا را دربر داشته باشد.

یاد - فرهنگ سنتی با فقه سنتی چه ارتباطی دارد؟

- به نکته لازمی اشاره کردید، ما فرهنگ اسلامی را برخاسته از فقه سنتی
میدانیم و از نظر ما نزدیک‌ترین جریان فرهنگی به فقه سنتی همان جریان
فرهنگ اسلامی است. در حالیکه فرهنگ سنتی دارای رگه‌هایی از زردشتیگری،
خرافه‌گویی مسیحیگری است. لذا این مشکل وجود دارد که تشابه اصطلاحی،
مخاطبین را به اشتباه بیاندازد. شاید در آینده عنوان دیگری بجای فرهنگ سنتی
انتخاب کنیم. اما بهر صورت برای افراد اهل مطالعه جهت دست‌یابی به تعریفی
برای فرهنگ سنتی و فرهنگ وارداتی به بخشی از مقاله مرحوم شهید مطهری
اشاره میکنم که گویا در سال ۱۳۴۴ توسط ایشان نگاشته شده و شاید در کتاب
نظام حقوق زن در اسلام ایشان هم باشد که تحت عنوان «جامدها و جاهل» -
هاست. از نظر ما «جامدها» همان پیروان فرهنگ سنتی و «جاهل»ها پیروان
فرهنگ وارداتی هستند.

یاد - در یکی دو قرن اخیر مکاتب و شبه مذاهب زیادی در ایران بوجود آمده و
در بعضی از دوره‌ها مسائلی هم بوجود آورده‌اند بخش فرهنگ و هنر به این
ادیان و مکاتب و مذاهب هم خواهد پرداخت؟

- بلی. کلیه باورها و عسلاقق حتی اگر مربوط به سیاست، اقتصاد، علم، صنعت
و هرچه باشد جزو وظائف این بخش بحساب می‌آید و چون بسیاری از این
مکاتب و مذاهب وارداتی هستند، تحت سرفصل شیوه‌ها و امکانات مبارزه یا
تبلیغ فرهنگی قرار خواهند گرفت؛ گرچه برخی از آن مکاتب و شبه مذاهب

دارای زمینه‌های فرهنگی در ایران نیز بوده‌اند. بهر صورت امیدواریم باتوکل بر خداوند متعال کلیه باورهائیکه بنوعی در پیروزی یا مقابله با انقلاب اسلامی نقش داشته‌اند به بحث گذارده و مطرح نمائیم.

یاد - نویسندگان، هنرمندان، مترجمان و اندیشمندان زیادی در کشور ما بوده و هستند که کمتر به ارزیابی و نقد گذارده شده‌اند و بیشتر سیاستمداران و حاکمان هستند که کارهایشان ارزیابی می‌گردد، آیا بخش فرهنگ و هنر وظیفه نقد و بررسی آثار چهره‌های فرهنگی و هنری تاریخ معاصر را خواهد داشت؟ و زندگی و تأثیرات آنها را در جامعه به بحث خواهد گذارده؟ یا این از وظائف بخش رجال بنیاد تاریخ می‌باشد؟

- شاید نهایتاً نتایج این بررسی‌ها در اختیار بخش رجال قرار گیرد ولی تفکیک اعتقادات و علائق چهره‌های فرهنگی از تأثیر آثارشان در جامعه کار دشواری است. ممکن است يك نفر سیاستمدار دستوری بدهد که خود به آن معتقد نیست و به آن عمل نمی‌کند، یا سخنی بگوید که خودش آنرا قبول ندارد؛ اما در مورد چهره‌های فرهنگی وضع فرق میکند. زمانی يك شخصیت در پهنه امور فرهنگی موفق بحساب می‌آید که توانسته باشد، افکار و سلاطین خودش را از طریق شعر، خطابه، وعظ، داستان، فیلم، تئاتر و... به جامعه القاء کند. این بدان معنی نیست که تمامی هنرمندان و نویسندگان می‌گویند آنچه را که خود بدان عمل میکنند، ولی بهر حال دانستن همین موضوع که چقدر يك هنرمند و شخصیت فرهنگی به پیام آثارش پایبند بوده نیز محتاج شناختن دقیق دقائق زندگی همان شخص است، و اساساً ارتباط تنگاتنگی بین ظهور و گسترش يك اندیشه یا ذوق و سلیقه در جامعه با بوجود آوردن گانش یعنی رجال فرهنگی و هنری وجود دارد. یاد - شما در همین گفتگو، گفتید که تنها راه پژوهش در امور فرهنگی جریان - شناسی نیست، دیگر از چه شیوه‌ای میتوان جهت تحقیق استفاده کرد؟

- انتخاب موضوعاتی مستقل و پژوهش درباره ریشه، رشد و گسترش، شکست و پیروزی و غیره، در مورد آنها، مثلاً بخش فرهنگ و هنر در حال حاضر موضوع باستان‌شناسی یا باستان‌گرایی در تاریخ معاصر را در برنامه کار خود قرار داده است که انشاءالله پس از آماده شدن در اختیار فصلنامه یاد قرار خواهد گرفت.

یاد - در مورد این تحقیق توضیح بیشتری می‌توانید در اختیار ما قرار دهید؟

- به امید خدا در مقدمه همان سری از مقالات توضیح بیشتر ارائه خواهد شد.

یاد - از اینکه وقتی‌را به این گفتگو اختصاص دادید تشکر میکنیم.

- متشکرم.

پروشکاه علوم انسانی و مطالعات فرہنگی
پرتال جامع علوم انسانی